

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Samþykkt á endurskoðun kvóta Alþjóðagjaldeyrissjóðsins FJR24020006
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	7.2.2024

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni.

Stjórn og sjóðsráð Alþjóðagjaldeyrissjóðsins hafa samþykkt niðurstöður reglubundinnar endurskoðunar á kvóta sjóðsins. Kvótinn ákvarðar útlánagetu sjóðsins og skipting kvótans atkvæðavægi ríkja í málefnum sjóðsins.

Niðurstaða endurskoðunarinnar að þessu sinni felur í sér að kvóti allra aðildarríkja eykst um 50%. Samhliða aukningunni verður dregið úr tvíhliða lánum aðildarríkja til sjóðsins. Útlánageta sjóðsins verður því óbreytt en fjármögnunin mun í auknum mæli endurspegla atkvæðavægi aðildarríkjanna.

Öll aðildarríki sjóðsins utan Brasilíu og Rússlands studdu niðurstöður endurskoðunarinnar í stjórn sjóðsins. Mörg nýmarkaðs- og þróunarríki, þ.m.t. Kína, höfðu þó vonast eftir breytingum á því hvernig kvótanum er deilt milli aðildarríkjanna með auknu vægi þeirra. Þessi niðurstaða þjónar hagsmunum Íslands vel enda helst atkvæðavægið óbreytt miðað við aðrar sviðsmyndir sem voru til skoðunar. Hefðu helstu hugmyndir um breytta dreifingu kvótans og þar með atkvæðavægisins náð fram að ganga hefði hlutdeild Íslands líklega minnkað. Í umræðum um þær breytingar hefur Íslands, líkt og Norður- og Eystrasaltslönd, lagt áherslu á að tekið verði tillit til hlutdeildar ríkja í alþjóðaviðskiptum.

Seðlabankinn, sem fer með atkvæði Íslands fyrir hönd ríkissjóðs, hefur greitt atkvæði með niðurstöðunni í sjóðsráði eftir samráð við fjármála- og efnahagsráðuneytið. Fjármála- og efnahagsráðherra hyggst leggja fram á vorþingi frumvarp sem heimilar ríkisstjórninni að taka ákvörðun um kvótahækkun og heimilar Seðlabankanum að uppfylla þá fjárhagslegu skuldbindingu sem felst í niðurstöðum kvótaukningarinnar. Eftir samþykkt laganna mun skuldbinding Íslands aukast um 160,9 m. SDR (rúmlega 29 ma.kr. m.v. gengi lok árs 2023). Þar af greiðir Seðlabankinn 40,2 m. SDR (rúmlega 7 ma.kr. m.v. gengi lok árs 2023) í erlendri mynt til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, en sú fjárhæð mun teljast sem gjaldeyrisinnstæða Seðlabankans, auk þess sem 120,7 m. SDR (rúmlega 22 ma.kr. m.v. gengi lok árs 2023) verða færðir sem krónuinnstæða sjóðsins í Seðlabankanum. Núverandi lagaumhverfi leyfir ríkisstjórninni ekki að samþykkja kvótahækkunina og þar af leiðandi hefur Seðlabanki Íslands (að óbreyttu) ekki heimild til þess að leggja til fjármagn til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins vegna hækkunar kvótans.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Til þess að ríkisstjórnin geti samþykkt kvótahækkunina, sem hefur í för með sér fjárhagslegar skuldbindingar fyrir íslenska ríkið, og til þess að Seðlabanki Íslands geti greitt fyrir hækkunina fyrir hönd ríkisins þarf heimild í lögum.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Ríkisstjórninni er ekki heimilt skv. núgildandi lögum að semja um þessa hækkun kvóta og Seðlabanka Íslands er ekki heimilt að leggja fram það fé sem þarf til hækkunar kvótans.

B. Markmið
Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki. Hið opinbera leggur ríka áherslu á alþjóðlega samvinnu á borð við verkefni Alþjóðagjaldeyrissjóðsins. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda. Með þessari tillögu að lagasetningu er verið að tryggja áframhaldandi aðild Íslands að Alþjóðagjaldeyrissjóðnum, fjármögnun Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, tryggja f.h. Íslands atkvæðisrétt, þátttöku í stefnumótun og möguleika á fjármögnun.
C. Leiðir
Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það? Ef ekkert er aðhafst hefur ríkisstjórnin ekki heimild til þess að semja um hækkun kvóta Íslands hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum og Seðlabanki Íslands hefur áfram ekki heimild til þess að greiða sjóðnum aukið fjármagn til þess að greiða fyrir aukinn kvóta. Slíkt hefur neikvæðar afleiðingar er varðar hagsmuni Íslands á vettvangi Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, sbr. kafla B. Ef Ísland greiðir ekki fyrir aukinn kvóta heldur landið sínum fyrri kvóta, en kvóti annarra þjóða eykst og því lækkar kvóti landsins í samanburði við aðrar þjóðir. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið. Á ekki við. Mögulegar leiðir við lagasetningu. Leggja fram lög sem gefa ríkisstjórninni heimild til að samþykkja aukinn kvóta og Seðlabanka Íslands til þess að greiða Alþjóðagjaldeyrissjóðnum þá fjárhæð sem nemur kvótaaukningu. Einnig er til skoðunar að leggja fram lög sem gefa ríkisstjórninni heimild til þess að semja um breytingu á kvóta og Seðlabanka Íslands heimild til þess að koma til móts við kvótaaukningar í framtíðinni án þess að slíkt krefjist nýrrar lagasetningar. Sömuleiðis er til skoðunar sólarlagsákvæði þar sem lögin falla úr gildi þegar ríkisstjórn hefur samþykkt kvótaaukninguna og Seðlabanki Íslands greitt kvótaframlagið.
D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?
Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni. Áformað er að gefa ríkisstjórninni heimild til þess að semja/samþykkja um hækkun kvóta hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum um því sem nemur síðustu kvótaaukningu, 160,9 m. SDR. Ásamt því að gefa Seðlabanka Íslands heimild til þess að greiða til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins sem nemur umsaminni fjárhæð. Fyrirmynd laganna er sótt í lög nr. 2012/5, Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að samþykkja hækkun á kvóta Íslands hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum og til að staðfesta fyrir Íslands hönd breytingar á stofnskrá sjóðsins. Með innleiðingu þessara nýju laga geta bæði ríkisstjórnin og Seðlabanki Íslands áfram fylgt stefnu hins opinbera í verkefnum um alþjóðasamvinnu. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Breytingin felst í því að ríkisstjórnin fær heimild til þess að samþykkja aukningu kvóta hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum m.v. síðustu ákvörðun sjóðsins um hann ásamt því að Seðlabanka Íslands verður heimilt að greiða fyrir kvótaaukninguna.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Á ekki við. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Á ekki við.

3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til?

Á ekki við.

F. Samráð

1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar?

Seðlabanki Íslands og íslenska ríkið.

2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta?

Nei.

3. Samráð sem þegar hefur farið fram.

Málið er unnið í samvinnu við Seðlabanka Íslands. Engar athugasemdir voru gerðar í innra samráði.

4. Fyrirhugað samráð.

Tillagan fór í innra samráð þar sem öðrum ráðuneytum var gefinn kostur á að koma með athugasemdir, engar athugasemdir voru gerðar við tillöguna. Að því loknu fer tillagan í ytra samráð á Samráðsgáttinni.

G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er

1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal.

Áhrif lagasetningar hefur engin bein áhrif á fjárhag ríkissjóðs né á innlent hagkerfi. Hins vegar stuðlar það að áframhaldandi samvinnuverkefnum í gegnum Alþjóðagjaldeyrissjóðinn. Ávinningur Íslands af því að taka þátt í þessari almennu kvótahækkun er einkum af tvennum toga. Í fyrsta lagi ræðst atkvæðavægi einstakra ríkja í stjórn sjóðsins af kvóta þeirra. Í öðru lagi geta aðildarríkin tekið hagstæð lán úr ýmsum lánaflokkum sjóðsins og miðast lánsfjárhæðir við tiltekið margfeldi af kvóta viðkomandi ríkis sem er breytilegt frá einum lánaflokki til annars. Ísland hefur nokkrum sinnum tekið lán hjá sjóðnum, síðast árið 2008. Í öðru lagi

H. Næstu skref, innleiðing

1. Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina?

Já, sjá töflu hér að neðan.

Skref	Athugasemd	Dagsetning
Áformaskjal og mat á áhrifum í innra samráð	samráð í 1 viku	31.1.2024
Áformaskjal og mat á áhrifum í samráðsgátt	samráð í 2 vikur	7.2.2024
Frumvarp í samráðsgátt	samráð í 2 vikur	21.2.2024
Frumvarpsdrög send DMR og FJR til yfirlestrar	yfirlestur tekur 2 vikur	6.3.2024
Framlagning í ríkisstjórn		20.3.2024
Samþykkis óskað hjá þingflokkum		22.3.2024
Frumvarpi útbýtt á Alþingi		25.3.2024

2. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar?

Innleiðing laganna tekur gildi við samþykkt. Aðrar stofnanir, hagsmunaaðilar og almenningur munu ekki þurfa að aðlagast sig að lögunum. Lögin gera ríkisstjórninni og Seðlabanka Íslands kleift að fylgja eftir og standa skil af síðustu kvóttaukningu Alþjóðagjaldeyrissjóðsins.

3. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur?

Á ekki við.

4. Mælikvarðar á árangur og útkomu.

Á ekki við.

5. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur?

Á ekki við.
I. Annað
Á ekki við.
J. Fylgiskjöl
- Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað. - Önnur fylgiskjöl eftir atvikum.